

Geta skynsamlegar ákvarðanir verið óskynsamlegar

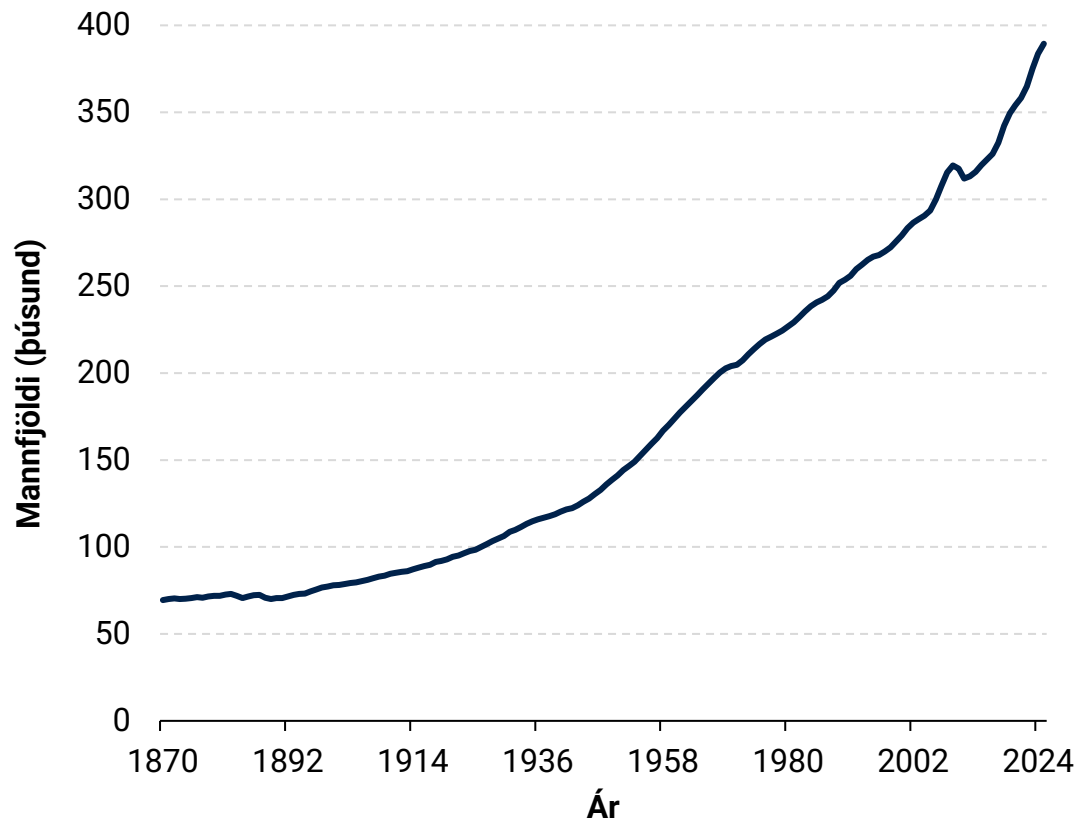
Marinó Örn Tryggvason

ARMA

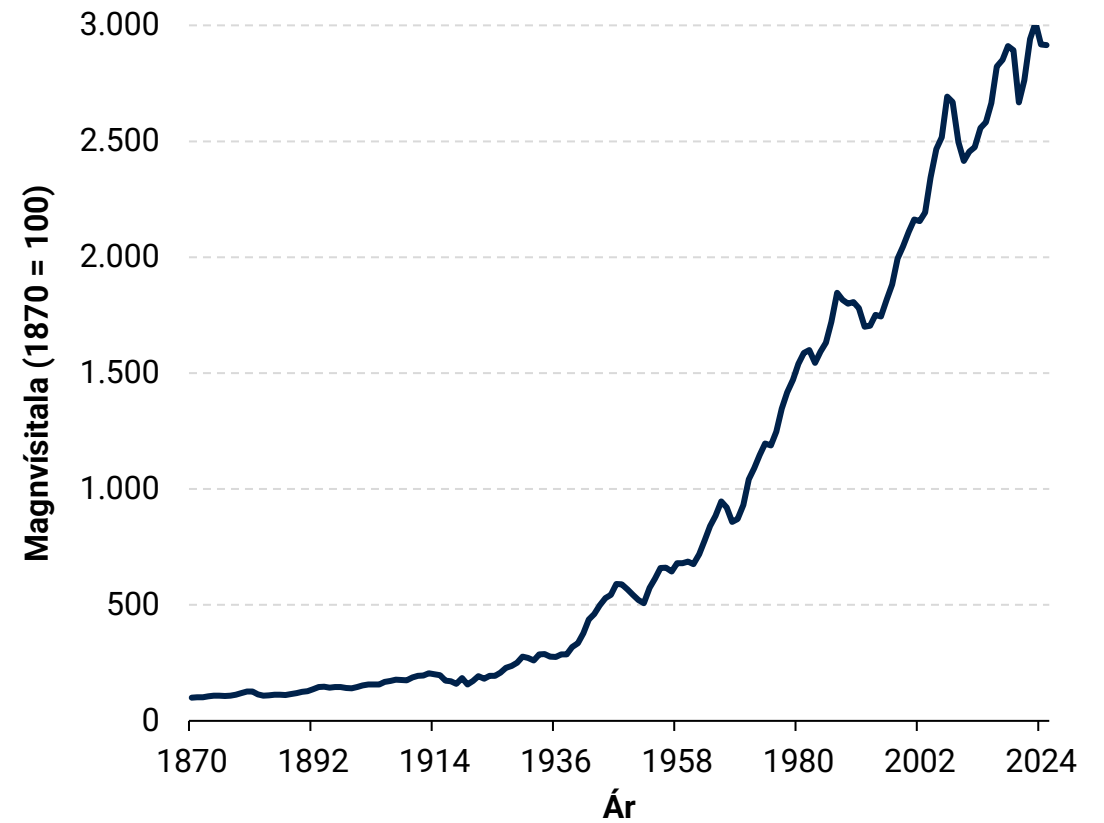
15. apríl 2026

Mannfjöldi hefur vaxið og lífskjör hafa batnað

Mannfjöldi á Íslandi

VLF á mann

Hlutverk fjármálakerfisins er að miðla fé og áhættu milli aðila yfir tíma

Markaðurinn er lítill og þátttakendur eru bæði fáir og einsleitir

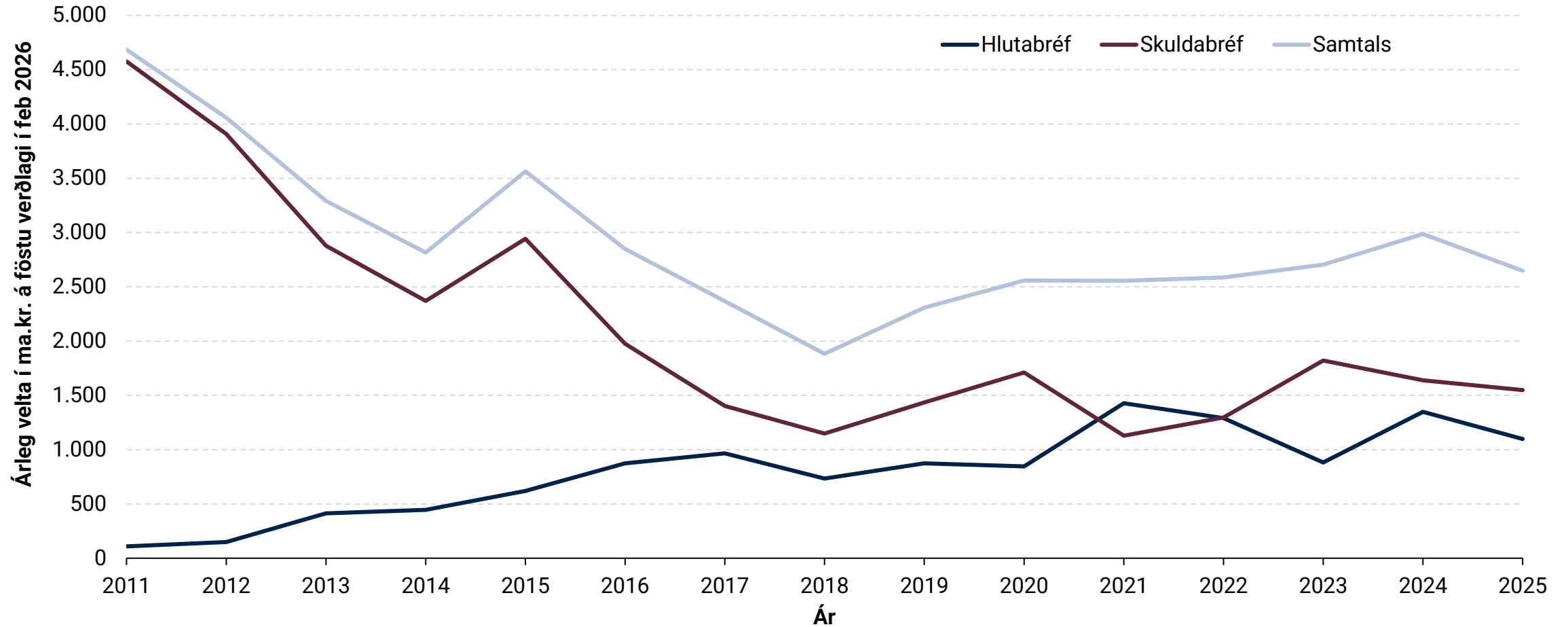
Velta er takmörkuð og lítið þarf til að verð breytist mikið

Helstu veikleikar ekki vegna óskynsamlegra ákvarðana – frekar kerfislægir

Skynsamleg hegðun einstakra aðila skilar ekki ákjósanlegri niðurstöðu fyrir heildina

Velta hluta- og skuldabréfa frá 2011

Lífeyrissjóðir eru stórir miðað við íslenskan fjármálamarkað

Langstærstu eigendur fjármagns — fara með megnið af langtímasparnaði þjóðarinnar

Hlutverk þeirra er að hámarka ávöxtun, ekki tryggja fjölbreytni á markaði

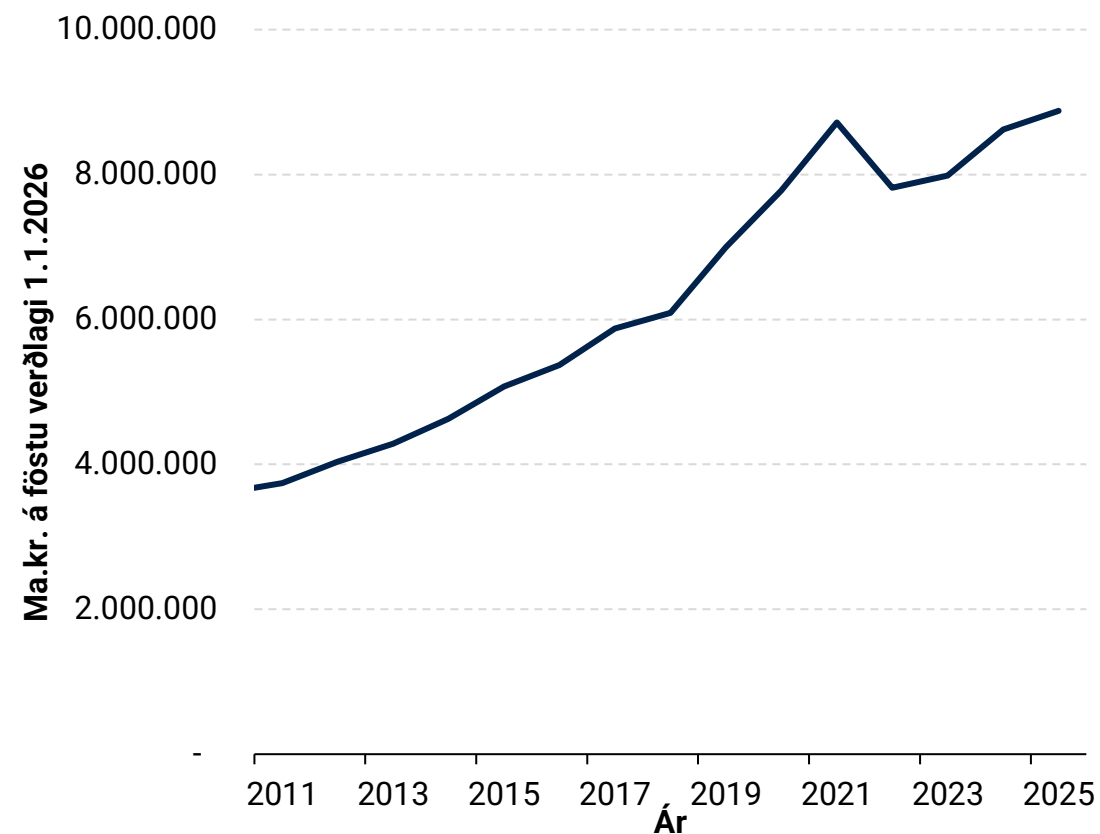

Reglur um hámarksfjárfestingu og skynsemissregla ýta undir varfærni

Stærð þeirra og umboð gera þeim erfitt að gegna hlutverki fjölbreytts fjárfestahóps

Stærð lífeyrissjóða

Geta banka til útlána ræðst af fjármögnun

Fjármögnun byggir á innlánnum – langtímaútgáfa í krónum hefur ekki tekist

Háir skattar, háar eiginfjárkröfur og strangt regluverk auka varfærni

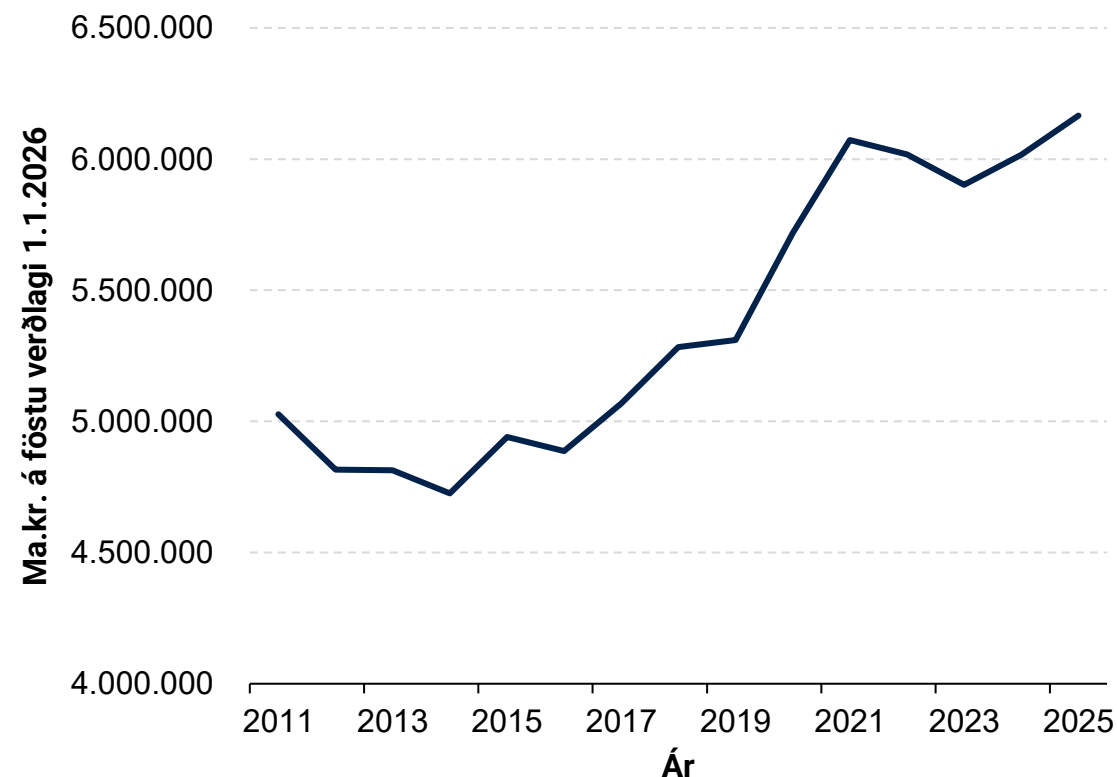

Skynsamleg hegðun – bankar verðleggja áhættu varfærnislega og halda sig við tryggar eignir

Langtímafjármögnun verður takmarkaðri, dýrari og skemmri en æskilegt væri

Heildareignir innlánastofnana

Heimilin bregðast rökrétt við

Há lögbundin lífeyrисиðgjöld – stór hluti sparnaðar í höndum lífeyrissjóða

Skattalegir hvatar til annars sparnaðar eru litlir

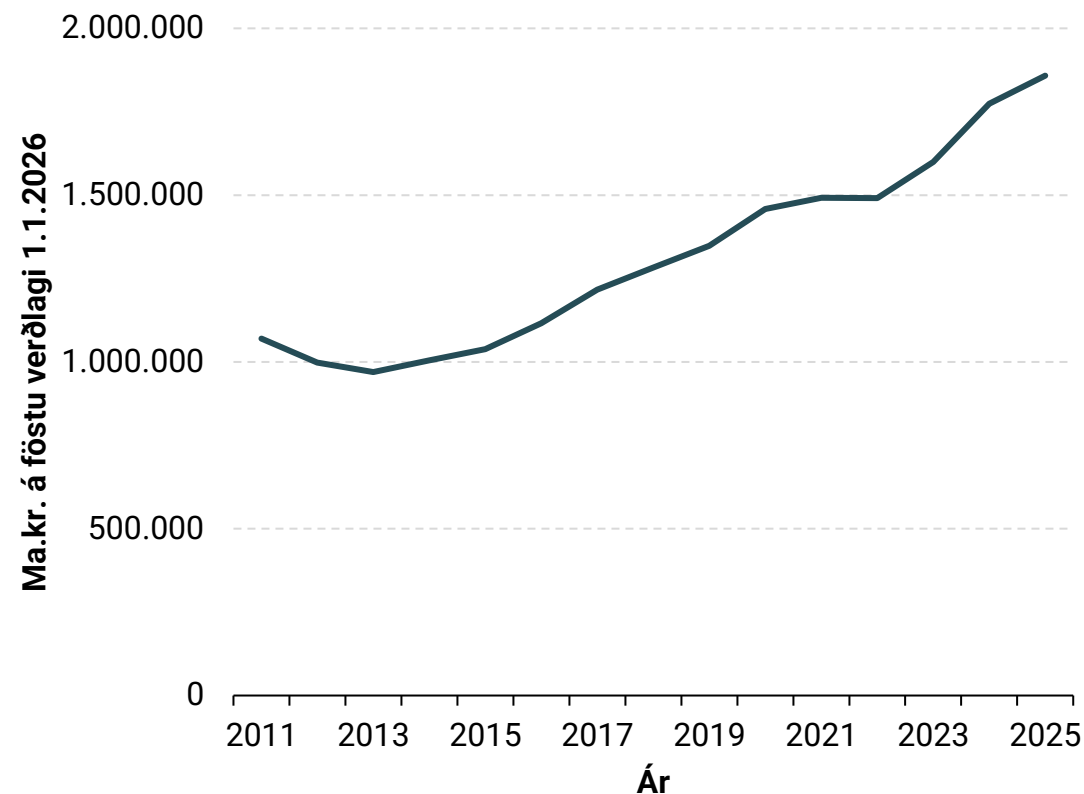

Fasteignir og innistæður eru meginform sparnaðar – skynsamlegt í umhverfi verðbólgu og sveiflukendra vaxta

Dregur úr beinni þátttöku á verðbréfamarkaði og minnkar möguleika á fjármögnun atvinnulífs

Árleg innlán heimila

Einsleitur markaður er veikur markaður

Einsleitni veikir verðmyndun

- Tryggingafélög smá, erlendir fjárfestar fáir — þátttakendur einsleitari en æskilegt
- Ólík sjónarmið mætast ekki á markaði
- Lítið tilefni getur leitt til mikilla verðbreytinga — aðgengi að fjármagni ótryggara

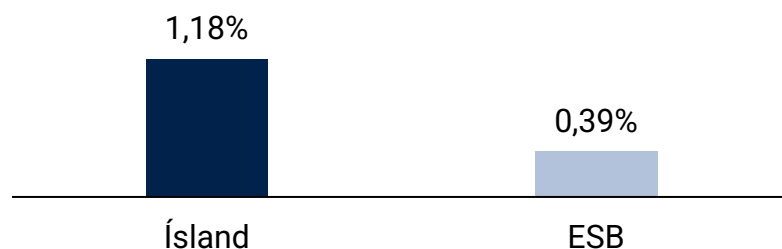
Áhætta ekki verðlögð eðlilega → færri hugmyndir verða að veruleika, minni hagvöxtur

Stöðugleiki er kostnaðarsamur

- Háar eiginfjárkröfur og strangt regluverk draga úr kerfisáhættu
- En stöðugleiki og skilvirkni fara ekki alltaf saman
- Kerfi getur orðið öruggt en lakara í meginhlutverki sínu — miðla fjármagni

Ekki sjálfgefið að áhersla á varnarfærni leiði til hagkvæmni í ráðstöfun fjármagns

Skattar sem hlutfall af áhættuvegnum eignum banka 2022

Vogunarhlutföll banka 2024

Fjölbreytileiki er lykill að úrbótum

Skynsamlegt og nauðsynlegt er að auka þátttöku á innlendum fjármálamarkaði

Skipuleggja þarf umgjörð fjármálakerfis þar sem skynsamleg hegðun leiðir til betri niðurstöðu fyrir samfélagið

Mögulegar (fyrstu) leiðir:

- a) Heimila fjölbreyttari ráðstöfun valfrjáls lífeyrissparnaðar – auka beina þátttöku almennings
- b) Endurvekja skattalega hvata til fjárfestinga í hlutabréfum, sjóðum og skuldabréfum
- c) Fjölgun markaðsaðila gæti auðveldað útgáfu lengri skuldabréfa og fjölbreyttari langtímafjármögnun
- d) Draga (eða hætta) úr séríslenskum kröfum og sköttum á íslensk fjármálafyrirtæki

Fjármálakerfið er mikilvægur innviður samfélagsins

ARMA